
Opgave 4 Waarom sommige landen rijk zijn en andere arm

Bij deze opgave hoort tekst 13 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Waarom zijn sommige landen rijk en andere arm? Over dit vraagstuk zijn vele studies verschenen. Ter verklaring van deze verschillen worden bijvoorbeeld culturele, klimatologische of geografische oorzaken aangevoerd. In rapporten van de Verenigde Naties wordt aandacht gevraagd voor goed bestuur van een land op economisch en politiek gebied ter bevordering van economische groei. Twee Amerikaanse wetenschappers (Acemoglu en Robinson) publiceerden in 2012 in het boek *Why nations fail. The origin of power, prosperity and poverty* een theorie om de verschillen tussen rijke en arme landen te verklaren. Deze onderzoekers zien een grote rol voor zogenaamde inclusieve politieke en economische instituties. Tekst 13 is een deel van een bespreking van het boek *Why nations fail* door socioloog Nico Wilterdink.

Gebruik de regels 1 tot en met 58 van tekst 13.

- 2p 19 – Formuleer een hypothese ter verklaring van de verschillen tussen rijke en arme landen die ontleend kan worden aan de theorie van Acemoglu en Robinson. Gebruik in je antwoord gegevens uit de regels 1 tot en met 58 van tekst 13.
- Wat is de afhankelijke en wat is de onafhankelijke variabele in deze hypothese?
- 1p 20 Leg uit of in de theorie van Acemoglu en Robinson sprake is van een causaal verband of correlatie. Gebruik in je uitleg gegevens uit de regels 1 tot en met 58 van tekst 13.
- 2p 21 Leg uit dat in de regels 35 tot en met 45 van tekst 13 het kernconcept politieke institutie te herkennen is.
- 1p 22 Leg uit of inclusieve politieke instituties wel of niet bijdragen aan de legitimiteit van het politieke systeem in een land. Gebruik in je uitleg een voorbeeld uit de regels 35 tot en met 45 van tekst 13.

- Gebruik de regels 46 tot en met 58 van tekst 13.*
- 2p **23** Leg uit wat de gevolgen zijn van inclusieve economische instituties voor de mate van sociale gelijkheid en sociale cohesie in een samenleving. Gebruik in je uitleg een voorbeeld uit de regels 46 tot en met 58 van tekst 13.

- Gebruik tekst 13.*
- Modernisering kan als een ideologie worden beschouwd. Er wordt dan gesproken over een 'ideologie van de modernisering'.
- 2p **24** Leg uit dat in de theorie van Acemoglu en Robinson een 'ideologie van de modernisering' te herkennen is. Gebruik in je uitleg twee aspecten van een 'ideologie van de modernisering'.

- Gebruik tekst 13.*
- Er zijn verschillende wetenschappelijke benaderingen om maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven en te verklaren: het structureel functionalisme, de marxistische benadering, de constructivistische benadering en de rationele-keuzebenadering.
- 2p **25** Leg uit welke wetenschappelijke benadering het meest in de theorie van Acemoglu en Robinson te herkennen is.

- Gebruik tekst 13.*
- Er zijn twee theorieën die verschillen in ontwikkeling tussen rijke en arme landen verklaren: evolutionistische theorieën en afhankelijkheids-theorieën.
- 2p **26** Beredeneer of de onderzoekers Acemoglu en Robinson uitgaan van evolutionistische theorieën of van afhankelijkheidstheorieën ter verklaring van de verschillen in ontwikkeling tussen rijke en arme landen.

Opgave 4 Waarom sommige landen rijk zijn en andere arm**tekst 13****Armoede en rijkdom verklaard**

In talrijke rapporten van de Verenigde Naties en andere internationale organisaties was al geruime tijd gewezen op het belang van 'good governance' voor de economische ontwikkeling: een transparante, niet-corrupte overheid, die nauwe bindingen heeft met uiteenlopende bevolkingsgroepen en hun belangen dient in plaats van die van een zichzelf verrijkende politieke elite. In *Why Nations Fail* verheffen de econoom Daron Acemoglu en de politicoloog James A. Robinson deze beleidsaanbeveling voor arme landen tot de kern van een algemeen geldige, wereldomspannende en de hele mensheidsgeschiedenis bestrijkende theorie, die zij met talrijke voorbeelden toelichten en ondersteunen. Het is een theorie die de kracht van de eenvoud heeft. Voor de groei en bloei van een nationale economie zijn volgens de auteurs twee politieke voorwaarden essentieel: er is een stevig centraal gezag dat een effectief geweldsmonopolie binnen het territorium van de staat heeft gevestigd; en degenen die de staatsmacht uitoefenen, hebben sterke bindingen met en zijn in hoge mate afhankelijk van degenen over wie die macht wordt uitgeoefend.

De politieke instituties zijn, met andere woorden, inclusief: ze maken het mogelijk dat grote delen van de bevolking met verschillende wensen en belangen aan de politieke besluitvorming deelnemen of ten minste de kans hebben daaraan deel te nemen, ze garanderen burgerrechten, waar-

onder het recht op eigendom, en dwingen regels af waar ook de regeerders aan gehouden zijn. Inclusieve politieke instituties vormen de grondslag van inclusieve economische instituties: een vrije- en tegelijk goed gereguleerde markt-economie die mensen uit alle lagen van de bevolking kansen biedt om door middel van doelgerichte inspanning, sparen en investeren, initiatief en innovatie hun positie te verbeteren. Zo komt er een economische dynamiek op gang waar uiteindelijk de hele bevolking van profiteert.

De tegenpool wordt gevormd door twee politieke condities die elk voor zich of in combinatie garant staan voor economische stagnatie of achteruitgang: onvoldoende centraal gezag, het ontbreken van een statelijk geweldsmonopolie, en de monopolisering van de staatsmacht door een kleine groep die de rest van de bevolking buitensluit, onderwerpt en exploiteert. De politieke instituties zijn in dit geval extractief: ze stellen de regeerders in staat zich te verrijken ten koste van de bevolking. Extractieve politieke instituties liggen ten grondslag aan extractieve economische instituties (aldus de auteurs, het onderscheid tussen beide is niet geheel duidelijk) die een premie zetten op handhaving van de bestaande exploitatieve verhoudingen, geen prikkels verschaffen tot vernieuwing en zo economische stagnatie in de hand werken. (...)

De ondergang van de Sovjet-Unie zien ze nadrukkelijk als een bevestiging van hun theorie (...).